

paa dette Tidspunkt. Dernæst vil jeg sige om selve Lovforslaget, at jeg heller ikke tror, det er rigtigt at sætte, saaledes som det staar her i første Stykke, at Renten indtil 6 pCt. skal være fri. Derved vækker man den Lante hos Folk, at nu er 6 pCt. lovlig Rente. Jeg tror, at det vilde være bedre, om man albeles ophævede de Baand, som tidligere hvilede paa Rentefoden; og at dette ikke vilde gjøre saamegen Skade, som naar man sætter her, at indtil 6 pCt. er Rentefoden fri. Det kan let fremfalde hos Mange den Betragtning, at nu er det af Lovgivningsmagten godkjendt, at 6 pCt. er lovlig Rente, og derfor maa denne Rente tages. Jeg vilde foretrække en anden Redaktion af Lovforslaget, hvorved samme Diemed opnaedes, hvorved Ueiligheden ved Bevillingerne kunde undgaaes. Der er fra forskjellige ærede Talere, som ere optraadte stærkt mod dette Lovforslag, fremkommet forskellige Betragtninger, som jeg vil tillade mig at sige et Par Ord til. Der blev af det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg) gjort gjældende, at Landbruget kunde ikke bære en høiere Rente end 4 pCt. Jeg indstøb da strax den Bemærkning, at det afhang af, hvormegit Gjæld der var at forrente. Enten en Mand skal forrente 20,000 Kr. til 6 pCt. eller 30,000 Kr. til 4 pCt., er jo det Samme, saa det gjør hverken fra eller til for den, som vil kjøbe en Eiendom, enten Renten er 6 pCt. eller 4 pCt.; thi han veed, at til 6 pCt. kan han forrente saameget Mindre; han maa altsaa, hvis han handler fornuftig, give saameget mindre for Eiendommen, end naar Renten er 4 pCt. Hvis en Mand har kjøbt en Eiendom og paataget sig en vis Gjæld under Forudsætning af, at Renten er 4 pCt., og Renten saa stiger derover, saa er hans Stilling mislig; men Omhver, som inblader sig paa et Foretagende, udsætter sig jo for, at Konjunkturer indtræffe, hvorved hans Spekulation forseiles; det kan ikke forhindres ved nogensomhelst Lovgivningsakt; det er de Chancer, som ligge i hele Forretningsverdenen. De kunne blive gunstige for En og ugunstige for en Anden, men det er ikke Noget, som man kan raade Bod paa ad Lovgivningsveien. Hvis Renten efterhaanden stiger til 6 pCt., medens den tidligere var 4 pCt., vil det bevirke en Nedgang i de faste Eiendommers Priser, de ville saa blive saameget mindre. Det er uheldigt for dem, som besidde faste Eiendomme, da de saa faktisk ere Giere af Mindre, end de tidligere have havt. Hvis det er Noget, som der kunde raades Bod paa, burde der ganske vist raades Bod derpaa; men hvis det staar som en naturlig Udvikling af Forholdene, saa er der ikke Noget at stille op derimod. Det ærede Medlem rettede en Bæbreidelse mod, hvad der skete i 1855, og mente, at det var derfra, at Staden skrev sig, at man da

udstrakte den lille Finger til den høie Rentefod, men nu viste det sig efterhaanden, at den vilde tage hele Gaanden. Jeg mindes meget godt, at under de Forhandlinger, som da bleve førte, udtalte Biskop Monrad i Folkethinget, at det var et Spørgsmaal, om man tjente Eiendomsbesidderne bedst ved at forbyde dem at give høiere Rente end 4 pCt. og derved bringe deres Eiendom under Auktionshammeren eller ved at tillade dem at give høiere Rente, hvorved de saa kunde beholde deres Eiendom. Det er ikke Noget, som blev fremkaldt fra det nationalliberale Partis Side som en Bestræbelse efter at faae indført en høiere Rentefod, men det er Noget, som laa i Forholdenes Udvikling dengang. I ældre Tider var det meget almindeligt, at Folk, navnlig Landeieendomsbesiddere, laante Penge mellem Mand og Mand, men efterhaanden som Sparekasserne bleve mere almindelige, blev det ogsaa almindeligt, at den, som havde Penge, foretrak at sætte dem ind i en Sparekasse, hvor han let kunde faae dem igjen, og Laansøgerne maatte derfor ogsaa gaa til Sparekasserne, for at faae Laan. Da nu imidlertid Laangiveren — den, der satte sine Penge ud — vilde have 4 pCt. i Rente af sine Penge, saaledes som han var vant til, saa førte dette til, at Laansøgeren nødvendigvis maatte give lidt høiere Rente, thi ellers kunde der jo ikke blive Balance i Kassen. Dette var egentlig Aarsagen til, at man i 1855 fandt det nødvendigt at gjøre det muligt at gaa ud over de 4 pCt., hvorved Eiendomsbesidderne bleve istand til at beholde deres Eiendomme ved at optage Laan. Dette er imidlertid ikke Noget, som man kan lægge et Parti eller Lovgivningsmagten i det Hele til Last; det er Noget, som Forholdenes Udvikling i det Hele førte med sig, og som i og for sig heller ikke kan siges at have medført noget Onde. Naar det blev udtalt af det ærede Medlem for Sorø Amts 2den Valgkreds (Alberti), at de, som havde Laan til 5 pCt., ikke fik billigere Rente, fordi Rentepreisen for et Dieblit gik ned, saa er det jo ganske vist, at dersom det kun er en forbigaaende Nedgang i Rentepreisen, som finder Sted, saa ville de, som have stiftet Laan til en vis Rente, ikke slippe for at betale denne Rente; men lige saa vist er det, at dersom det skulde vise sig, at Konjunkturerne medførte, at Renten vedblev at være lavere, saa vilde de, som have stiftet Laan til en høiere Rente, være istand til at slippe for denne høiere Rente, idet de jo kunde sige deres Gjæld op og saa bagefter laane Penge til en billigere Rente end den, hvortil Gjælden var stiftet. Men ialtfald for dem, som have stiftet Laan under den lavere Rentepreis, er det jo absolut givet, et de kunne faae Penge til den lavere Rente, som for Diebliffet betales, og at dette er Tilfældet, har jeg et meget flaaende